שביעי של פסח

א. דער מדרש דערציילט 1), אז בשעת קריעת ים סוף זיינען פון דעק פון ים ארויסגעוואקסן ים־בוימער, וואס האבן געטראגן פירות, און די קינדער האבן געריסן פירות פון די בוימער און זיי געגעבן צו די פייגע־לעך וואס האבן מיטגעזונגען 2) מיט די אידן בעת זיי האבן געזאגט שירה.

ס'איז א כלל 3): „לא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא" (דער אויבערשטער מאכט ניט א נס אומזיסט). דער טעם אויף דעם איז, ווייל טבע איז דאך א בריאה פון דעם אויבערשטן, (כאטש אז טבע איז מעלים אויף אלקות, ווי חסידות 4) איז מבאר אז „טבע" איז פון לשון „טובעו בים סוף"; פונקט ווי א זאך וואס איז פארזונקען אין וואסער, פארדעקט דאך דאס וואסער אויף דער זאך וואס געפינט זיך אין דעם און עס זעט זיך בלויז דאס וואסער, אזוי פאר־דעקט אויך די טבע פון וועלט אויפן חיות אלקי וואס באלעבט איר; ד"ה, אז הגם דער אויבערשטער איז דאך „מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", איז אבער מצד דער טבע־הנהגה פון „עולם כמנהגו נוהג" 5), די וועלט פירט זיך אלעמאל אין זעלבן אופן, קען זיך אויסדוכטן אז ח"ו אין מנהיג לבירה, און זי פירט זיך פון זיך אליין — אבער באמת איז דאך טבע אליין אויך א בריאה פון אויבערשטן) וכמ"ש 6) „חוקות שמים וארץ גו' שמתי", די נאטור־געזעצן פון שמים וארץ — זאגט דער אוי־בערשטער — האב איך איינגעשטעלט, און ס'איז דא א כוונה אין דעם סדר פון הנהגת הטבע. וואס דעריבער מאכט דער אויבערשטער ניט קיין נס, שינוי הטבע, אויב ס'איז ניט מוכרח, בכדי ניט צו שטערן די סדרי הטבע.

דעריבער איז ניט פארשטאנדיק*6): צוליב דער הצלה פון די אידן וואלט דאך געווען גענוג דער עצם נס פון קריעת ים סוף. צוליב וואס האט נאך געדארפט זיין א נס נוסף, אז עס זאלן אויסוואקסן בוימער, און אז די בוימער זאלן געבן פירות באלד ביי זייער באשאפן ווערן — ניט ווי דער סדר פון טבע, אז עס נעמט א משך זמן פון דעם פארפלאנצן דעם בוים ביז עס הויבן אן צו וואקסן אויף אים פירות, און ערשט דאן געדויערט ציט ביז די פירות זיינען ראוי לאכילה, און דא זיינען אויסגעוואקסן באלד אויפן ארט בוימער מיט פאר־טיקע פירות, וואס מ'האט געגעבן די פייגעלעך.

אויך דארף מען פארשטיין וואס דער עצם נס פון קריעת ים סוף איז ניט געווען אין אן אופן, אז דאס וואסער פון ים האט זיך אויסגע־

---

1) ראה שמו"ר פכ"א, י. קונטרס ביקור שיקאגא ע' 60 (סה"ש תש"ב ע' 73).

2) ראה ג"כ בספר תוספת שבת הובא בספר אורחות חיים סי' שכ"ד.

3) ראה דרשות הר"ן ד"ה „ההקדמה הא' שחפץ השי"ת לקיים מנהגו של עולם בכל מה דאפשר ושהטבע יקר בעיניו לא ישנהו אלא לצורך הכרחי". וראה שבת נג, ב. ועוד.

4) מה טובו תרפ"ט. נתת ליראיך תרצ"ג (סה"מ תשי"א ע' 290).

5) ע"ז נד, ב.

6) ירמי' לג, כה. ראה שם.

*6) עד"ז בתויו"ט לאבות פ"ה מ"ד „יש לדקדק".

טריקנס, ס'איז געוואָרן אויס ים, נאָר דער נס איז געווען, אַז די וואַסערן פון ים זיינען פאַרבליבן, זיך געשפּאָלטן און זיינען געוואָרן אַ מויער פאַר די אידן פון זייערע בײדע זייטן — „והמים להם חומה מימינם ומשמאלם". איז ניט מובן: עס וואָלט דאָך געווען גענוג דער נס אַז אידן זאָלן גיין אין טריקעניש אין דעם ים, צוליב וואָס האָט געדאַרפט זיין נאָך אַ נס אַז די מים זאָלן ווערן אַ חומה*)?

מוז מען זאָגן, אַז דער נס פון „והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" (און אַזוי אויך דער נס פון די פרוכט-בוימער אין ים) איז ניט קיין צוגאָב-נס, נאָר דאָס איז געווען אַ טייל פון דעם עצם ענין קריעת ים סוף. דערפאַר איז אין סיפור פון קריעת ים סוף, דערציילט די תורה צוויי מאָל [7]) וועגן די וואַסערן וואָס זיינען געוואָרן אַ חומה: איין מאָל, באַלד ווי די אידן זיינען אַריין אין ים — „ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", און דעם צווייטן מאָל, נאָך דעם ווי די אידן זיינען שוין דורכגעגאַנגען דעם ים און די מצריים זיינען געוואָרן דערטרונקען — „ובני ישראל הלכו גו' והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", וואָס דאָס איז אַ באַווייז אַז „והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" איז געווען נוגע דעם גאַנצן זמן פון זייער גיין בתוך הים ביבשה, פון זייער אַריינגיין אין ים ביז זייער אַרויסגיין פון ים.

ב. אויף דעם פסוק „והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", זאָגט די מכילתא [8]), אַז ס'איז דאַן געווען אַ קטרוג אויף אידן: „בני אדם עובדים עבודה זרה מהלכים ביבשה בתוך הים", פון די אידן זיינען דאַן געווען עובדי עבודה זרה, איז געווען דער קטרוג: פאַרוואָס קומט זיי אַז זיי זאָלן ניצול ווערן דורך אַ נס? מיט וואָס זיינען זיי בעסער פון די מצריים, „אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה" [9]). און די מכילתא פּירט אויס: „מי גרם להם לישראל להנצל — מימינם ומשמאלם — מימינם, בזכות התורה שעתידין לקבל שנאמר מימינם אש דת למו, ומשמאלם זו תפלה". און נאָך אַ גירסא [10]): „ומשמאלם זו תפלין". ד. ה. אַז תורה און תפלה (אָדער תפלין), די צוויי קוין, ימין און שמאל, זיינען געווען די „חומה" וואָס האָט באַשיצט די אידן פון בײדע זייטן און זיי געראַטעוועט.

איז ניט פאַרשטאַנדיק: צוליב וואָס האָט מען געדאַרפט האָבן אַ „חומה", אַ זכות, וואָס זאָל באַשיצן די אידן פון בײדע זייטן, מימינם ומשמאלם, פאַרוואָס איז ניט געווען גענוג פאַר זיי איין זכות? ובפרט דער זכות „מימינם" וואָס גייט אויף דער „תורה שעתידין לקבל", און ביי מתן תורה האָט דאָך דער אויבערשטער אויסדערווילט די אידן פון אַלע פעלקער (וואָס דערפאַר, בשעת מען זאָגט אין ברכות קריאת שמע „ובנו בחרת מכל

*7) אפילו את"ל שרק באופן כזה אפשרית בקיעת הים ע"י שנעשית דרך באמצע המים — ראה שער היחוד והאמונה פ"ב. וראה ג"כ מפרשי המשנה אבות שם ובאדר"נ שם — מהו הטעם להודעת הכתוב פעמיים שהמים להם חומה גו'.

7) שמות יד, כב. שם כט.

8) שמות יד, כט.

9) ילקוט ראובני שמות יד, כז. זח"ב קע, ב.

10) יל"ש רמז רלח.

עם ולשון", דאַרף מען מכוון זיין אַז דאָס גייט אויף מתן תורה)[11]. וואָס אַז די בחירה איז דאָך אויך אין דעם גוף הישראלי[12]), און ער איז אַנדערש פון גופי אומות העולם[13]), און (דער קיום פון) זייערע גופים זיינען פון ג' קליפות הטמאות[14]) און (דער קיום פון) אידישע גופים זיינען פון קליפות נוגה

— וואָס דער חילוק צווישן קליפת נוגה און ג' קליפות הטמאות איז אַ חילוק באין ערוך, על דרך ווי דער חילוק צווישן קליפה און קדושה. וואָרום ג' קליפות הטמאות קענען ניט עולה זיין צו קדושה און קליפת נוגה קען דאָך עולה זיין[15]), הייסט דאָך דאָס, אַז בכח איז קליפת נוגה אַן ענין פון קדושה. נאָך מערער, דער בכח וועט דאָך זיכער קומען לפועל, וואָרום די ניצוצות הקדושה פון נוגה וועלן דאָך זיכער[16]) עולה זיין לקדושה, כמ"ש[17]) „לא ידח ממנו נדח". און כאָטש אַז נוגה קען יורד זיין לפי שעה אין ג' קליפות הטמאות, איז עס אָבער ניט מער ווי לשעה, אָבער סוף-כל-סוף וועלן זיי עולה זיין לקדושה —

און וויבאַלד אַז מצד מתן תורה אַליין זיינען שוין אידן אָפּגעטיילט בחילוק עיקרי ויסודי פון אומות העולם, איז דאָך געגוג דער זכות פון מתן תורה צו אָראָפּנעמען די טענה פון „אלו עובדי עבודה זרה כו' ואלו כו' " — צוליב וואָס האָט מען גע-דאַרפט אָנקומען אויך צום זכות פון תפלה אָדער תפלין?

ג. אין קריעת ים סוף זיינען געווען צוויי זאַכן[18]): א) בשעת קריעת ים סוף האָט זיך פאַרענדיקט די יציאה פון מצרים, וואָרום פאַר קריעת ים סוף, אַפילו נאָך דעם ווי די אידן זיינען אַרויס פון מצרים און אַפילו נאָכדעם ווי זיי זיינען צוגעקומען צו „פי החירות"[19]), זיינען זיי נאָך אַלץ נאָכגעיאָגט געוואָרן פון פרעה וחילו, און ערשט ביי קריעת ים סוף האָט זיך פאַרענדיקט און ס'איז דערגאַנצט געוואָרן די יציאה פון גלות מצרים. ב) קריעת ים סוף איז געווען אַ הכנה צו מתן תורה[20]), ווי ס'איז מבואר דער ענין בכמה מקומות אין חסידות[21]), אַז קריעת ים סוף איז געווען ניט בלויז צוליב הצלת ישראל, ווייל די הצלה פון די אידן האָט געקענט זיין אויך אויף אַן אַנדער אופן, ו„כמה דרכים למקום"; אויך איז עס ניט געווען צוליב זייער ווייטערדיקן גיין אין מדבר, ווייל באותו צד שירדו באותו צד עלו[22]) (אויף דעם זעלבן זייט ים וואָס די אידן זיינען אַריין אין ים סוף, זיינען זיי אַרויסגעגאַנגען) — נאָר ס'איז געווען אַ הכנה צו מתן

11) שו"ע אדמוה"ז חאו"ח ס"ס, ס"ד.
12) תניא פמ"ט.
13) שבת קמו, רע"א.
14) תניא ספ"ו. הערות אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע לשם (בס' קיצורים כו' לתניא).
15) תניא פ"ז.
16) משא"כ אותן שבגקה"ט — שתלוי באופן הגאולה בעתה או אחישנה (ראה ד"ה יביאו לבוש — שבשערי אורה — פצ"ד צו).
17) כן הוא בהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סוס"ג, תניא ספל"ט. וראה שמואל ב יד, יד (בשינוי לשון).

18) ראה לעיל ע' 878.
19) ראה לקח טוב שמות יד, ב. חזקוני שם (בשם מדרש).
20) תו"א רד"ה אשירה. לקו"ת ס"פ צו. וכמרז"ל פסחים קיח, א.
21) והחרים תו"א בתחילתו (רע"ב). ויולך ה' את הים תשי"ד (ע' 179).
22) תודי"ה כשם, ערכין טו, א.

תורה: דורך מתן תורה האָט זיך דאָך אויפגעטאָן דער חיבור פון מעלה מיט מטה[22], איז די הכנה צו דעם געווען — הפך ים ליבשה: דער כח אלקי וואָס איז פאַרדעקט אין דער בריאה — „ים״ (אַזוי ווי דער ים פאַרדעקט אויף אַלץ וואָס געפינט זיך אין אים) איז אַרויסגעקומען בגילוי — „יבשה״. (נאָר בשעת קריעת ים סוף איז אָט דער גילוי געווען באופן כללי און ציטווייליק, און דאָס איז געווען אַ הכנה צו דעם, אַז בשעת מתן תורה האָט מען געגעבן יעדער אידן דעם כח צו מחבר און מגלה זיין אלקות, מעלה, מיט מטה, דורך תורה ומצוות אין אַ קביעות׳דיקן אופן).

אַלע ענינים פון וועלט (וואָס בראשית ברא — בשביל ישראל שנקראו ראשית)[24] זיינען פאַרבונדן מיט (ראשית) אידן, יעדער פעולה פון אַ אידן מיט און ביי זיך, פועל׳ט אַז דאָס זעלבע זאָל אויפגעטאָן ווערן אויך אין וועלט[25]. פון דעם איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס וואָס ביי קריעת ים סוף איז נתגלה געוואָרן די ג־טלעכקייט וואָס איז פאַרבאָרגן אין וועלט, איז עס פאַרבונדן מיט דעם וואָס ביי אידן איז אַנטפּלעקט געוואָרן דער אלקות וואָס איז געווען באַהאַלטן אין זייער נשמה.

און דערפאַר האָט געמוזט זיין די „חומה מימינם ומשמאלם״, סיי דעם זכות פון תורה (ימין) און סיי דעם זכות פון תפלה אָדער תפלין (שמאל)[26], ווייל דוקא דורך דער עבודה אין ביידע קוים — ימין און שמאל, איז מען מגלה די באַהאַלטענע ג־טלעכקייט פון דער נשמה.

אויב די עבודה איז נאָר אין איין קו, אפילו ווען אין דעם קו טוט ער די עבודה מיט אַלע זיינע כחות ביז צו מסירת נפש, קען אָבער זיין אַז ער טוט דאָס נאָך אַלץ מצד הטבע, צי די טבע פון נפש הבהמית אָדער אפילו די טבע פון נפש האלקית, אָבער אַלץ מצד דעם וואָס בטבעו ציט אים צו דער סאָרט עבודה. ווען דריקט זיך אויס דער אמת׳ער ביטול און איבערגעגעבנקייט פון אַ אידן צום אויבערשטן אין אַן אופן ער זאָל אַרויס פון זיין אייגענעם „איך״ —

---

23) ראה שמו״ר פי״ב, ג. תנחומא וארא יט. לעיל ע׳ 757 ואילך וע׳ 775 ואילך.

24) אותיות דרע״ק אות ב. סדר רבה דבראשית ד. ויק״ר פל״ו, ד. תנחומא — באבער — ג. רש״י ורמב״ן בראשית א, א.

25) ראה לקו״ת במדבר ד״ה והי׳ מספר בנ״י.

26) אי״ז סותר להמבואר בכ״מ שתפילין ענינם המשכה מלמעלמ״ט היינו ימין, כי הכוונה כאן, שכללות עבודת האדם (בין באופן דהעלאה בין באופן דהמשכה), עניני ארץ, היא העלאה ממטלמ״ע (מחומריות וגשמיות לרוחניות) היינו שמאל, והענינים שניתנו מלמעלה, עניני שמים, לאדם למטה — תורה — היינו ימין, וכמאמר רז״ל (ראה פדר״א פי״ח. זח״ב כ, א. לז, א. פה, ב): נטה ימינו וברא שמים ונטה שמאלו וברא ארץ. ולכן תורה דכתיב בה (יחזקאל א, כה) ויהי קול מעל לרקיע, היא בקו הימין, ותפילין שכוללת כל המצות (גם אלו שענינם המשכה) וכמאמר רז״ל (קידושין לה, א): הוקשה כל התורה כולה לתפלין, היא בקו השמאל. אבל בעבודת האדם עצמה, העבודות דהעלאה (שכללותם תפלה) — שמאל, והעבודות דהמשכה — ימין.

והנה בצירוף ב׳ הגירסות — שאלו ואלו דברי אלקים חיים — בקריעת ים סוף הי׳ (החומה) העבודה בכל הג׳ קוין: תפלין (המשכה) — ימין, תפלה — שמאל, ותורה — קו האמצעי (שנוטה לימין, ולכן חושבה בקו הימין), כי בחי׳ ההעלם דעצם הנשמה (ים דהנשמה) מתגלית ע״י שלימות העבודה בכל הג׳ קוין (ב׳ קוין וההכרעה ביניהם).

בשעת ער דינט דעם אויבערשטן אין צוויי קוין הפכיים. אזא עבודה קען ניט זיין מצד הטבע (ווארום מצד זיין טבע איז דאך אַ מענטש באַגרענעצט צו איינעם פון די צוויי קוים), נאָר מצד זיין איבערגעגעבנקייט בתכלית צום אויבערשטן [27].

ובמילא, איז דוקא דורך דער עבודה פון אידן אין ביידע קוים סיי „מימינם" סיי „משמאלם", דריקט זיך אויס זייער איבערגעגעבנקייט צום אויבערשטן אין אַן אופן וואָס איז איבער די גרענעצן פון זייער טבע און מציאות, וואָס דאָס קומט מצד דער באַהאַלטענער ג־טלעכ־קייט פון יעדער אידישע נשמה, וואָס איז חלק אלקה ממעל ממש.

און וויבאַלד אַז די הנהגה פון דער גאַנצער וועלט איז אָפּהענגיק פון דער עבודה פון אידן, איז דורך דעם וואָס אידן האָבן ביי זיך גע'פועל'ט, אַז ס'זאָל נתגלה ווערן דער העלם פון זייער נשמה, וואָס האָט געבראַכט דערצו אַז זייער עבודה איז געווען אין ביידע קוים, (אָדער דער זכות וואָס „עתידין", זיי וועלן פועל'ן) — האָט עס גע'פועל'ט אויך אין וועלט, אַז דער ים, העלם, איז אַרויס בגילוי און איז געשטאַנען ווי אַ מויער פון ביידע זייטן — מימינם ומשמאלם. ס'איז ניט געוואָרן אויס ים (אויס־געטריקנט), נאָר די מים זיינען א) געוואָרן יבשה, דער העלם איז אַרויס בגילוי, און ב) געוואָרן אַ חומה מימינם ומשמאלם.

ד. מען דאַרף נאָך אָבער פאַר־שטיין: דער אויבנדערמאָנטער ביאור איז דאָך נאָר בנוגע דעם צווייטן ענין וואָס איז געווען ביי קריעת ים סוף — הכנה צו מתן תורה, אָבער בנוגע צו ראַטעווען זיך פון די מצריים — אָרפּנעמען דעם קטרוג פון „אלו כו' ואלו כו'" — וואָלט דאָך לכאורה געווען גענוג אויך דער זכות פון איין סאָרט עבודה, ובפרט דער זכות פון מתן תורה וואָס דורך דעם האָט זיך אויפגעטאָן די בחירה מכל העמים. פאַרוואָס דערציילט די תורה אַז „והמים להם חומה מימינם ומשמאלם", ניט בלויז ביי דעם המשך וגמר קריעת ים סוף, נאָר אויך ביי דער התחלה — „ויבואו וגו'", וואָס דאָס איז דאָך נוגע נאָר צו דער הצלה און יציאה פון גלות מצרים?

איז דער ביאור אין דעם: דער תכלית פון יציאת מצרים איז מתן תורה. דערפאַר איז באַלד ביי דעם ערשטן מאָל וואָס דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו משה רבינו וועגן יציאת מצרים האָט ער אים געזאָגט וועגן מתן תורה — „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" [28], און אַזוי אויך באַלד אין דעם ערשטן דיבור פון מתן תורה ווערט דערמאָנט יציאת מצרים — „אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

און דעריבער האָט דער גמר היציאה ממצרים — וואָס דאָס איז געווען, כנ"ל, בהתחלת קריעת ים סוף — געדאַרפט זיין אין אַזאַ אופן וואָס זאָל קענען ברענגען, זיין מעין הענין פון מתן תורה. ניט בלויז האָבן זיך די אידן געדאַרפט ראַטעווען פון קליפּת מצרים (וואָס דאָס האָט געקענט זיין דורך עבודה אין איין קו, כפי הגבלת הטבע, ווייל אויך דורך אַזאַ עבודה גייט מען אַרויס פון רע), נאָר זיי האָבן געמוזט אַרויסגיין אינגאַנצן

27) ראה תו"א יט, ב.

28) שמות ג, יב.

פון מציאות און הגבלה, דורך דער עבודה אין בידעע קוים דוקא. און דעריבער האָט די „חומה מימינם ומשמאלם" געדאַרפט זיין אויך באַלד ביי דעם אָנהויב פון קריעת ים סוף.

ה. אַ טיפערער ביאור אין דעם: דורך דער עבודה בלויז אין איין קו, איז ניט נאָר וואָס מען קומט ניט צו צום תכלית (הכנה צו מתן תורה), נאָר עס פעלט אויך אין דער יציאה ממצרים [29].

יעדע זאַך וואָס איז דאָ למטה האָט אַ שורש למעלה [30]. דער שורש פון מצרים דלעומת זה, וואָס שטערט צו תורה ומצוות, און די אפשריות אויף דעם מצרים, איז מצרים דקדושה. מצרים דקדושה מיינט אַז מען דינט דעם אויבערשטן אין אַן אופן פון מיצר וגבול, הגבלת הטבע [31], כנ"ל — טבע פון נפש הבהמית, אָדער — אפילו פון נפש האלקית.

דעריבער איז אויב מען דינט דעם אויבערשטן אין אַ באַגרענעצטן אופן (מצרים דקדושה), איז מען נאָך ניט באַוואָרנט פון מצרים דלעומת זה. כאָטש אַז אין איצטיקן מאָמענט איז ער אַרויס פון מצרים דלעומת זה, ער האָט עס ביי זיך מבטל געווען, איז וויבאַלד אַז דער שורש דערפון (מצרים דקדושה) איז נאָך פאַרבליבן, קען עס נאָך אַמאָל זיין „חוזר וניעור". די וועג צו באַוואָרענען זיך פון מצרים דלעומת זה, איז אַרויסגיין אויך פון מצרים דקדושה — דינען דעם אויבערשטן אין אַלע קוים, „מימינם ומשמאלם", אויך אין אַזאַ עבודה וואָס איז קעגן זיין טבע און מציאות.

ו. על פי זה וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס עס איז אַ מצוה צו דערמאָנען יציאת מצרים יעדן טאָג [32], און דאָס דאַרף טאָן יעדער איד, סיי דער וואָס איז נאָך נידעריקער פון אַ בינוני און סיי דער וואָס איז אַ צדיק גמור — ביי אַלעמען און יעדער טאָג, איז עס די זעלבע מצוה.

מילא דאָס וואָס אויך אַ צדיק גמור דאַרף אַלע טאָג דערמאָנען יציאת מצרים, איז פאַרשטאַנדיק. וואָרום אַ איד דאַרף זיך דאָך פאַרבינדן מיטן אויבערשטן, וואָס ער איז אין־סוף, איז ווי הויך דער צדיק זאָל ניט שטייגן אין זיין עבודה, איז עס לגבי אַ העכערער מדריגה נאָך אַלץ אַן ענין פון מצרים וגבולים, און דעריבער דאַרף ער אַלע טאָג אַרויסגיין פון דעם מיצר וגבול אין וועלכן ער געפינט זיך, און גיין העכער.

ס'איז אָבער ניט פאַרשטאַנדיק: ווי קען מען צונויפפאַרן די יציאת מצרים פון אַ צדיק גמור, וואָס אויך זיין „מצרים" איז אַ מדריגה נעלית פון קדושה, מיט דער יציאה פון מצרים אין אַ נידעריקערער דרגא, ביז דער יציאה פון מצרים דלעומת זה פון ג' קליפות הטמאות לגמרי, און זאָגן אַז די אַלע זיינען מקיים די זעלבע מצוה?

איז דער ביאור אין דעם, ווייל אויך די העכסטע מדריגה פון יציאת מצרים איז פאַרבונדן מיט יציאת מצרים דלעומת זה: אויב אַ צדיק גמור זאָל ביי זיך באַשליסן אַז ס'איז פאַר אים גענוג די מדריגה ביי וועלכער ער

---

29) וגם מלשון המכילתא „מי גרם להם לישראל להנצל כו'" מוכח שהעבודה בב' הקוין הוצרך גם בכדי להנצל ממצרים (דלהעו"ז).

30) ראה ב"ר פ"י, ז.

31) ראה ג"כ מכתב הכללי לחה"פ תשכ"ג (נדפס בהגש"פ קה"ת (תשמ"ו ושלאח"ז) ע' תקצח).

32) שו"ע אדמוה"ז חאו"ח סי' סז סעיף א. וראה ג"כ תניא פמ"ז.

האלט און ער דאַרף ניט גיין העכער, ער וועט זיך אָפּשטעלן ביי „מצרים" דקדושה אפילו אין אַ גאָר הויכער מדריגה, איז אָבער, ווי געזאָגט פריער, מצרים דקדושה אַ שורש (אמת טאַקע — בהשתלשלות רבות מאד) און נתינת מקום צו מצרים דלעומת זה.

דער וועג צו באַוואָרענען זיך פון מצרים דלעומת זה איז, עס זאָל ניט זיין קיין אָפּשטעל, קיין הגבלה אין עבודת ה', אַז שטענדיק, יעדן טאָג זאָל די עבודה זיין אין אַלץ אַ העכערן אופן. ווי הייך מען זאָל ניט זיין היינט, דאַרף יעדן טאָג זיין די החלטה — ווי דער רבי האָט דערציילט[33] די הנהגה פון חסידים, אַז זיי פלעגן זאָגן — אַה, מאָרגן דאַרף מען אויפשטיין גאָר אַן אַנדערער.

ז. על פי זה וועט אויך ווערן פאַרענטפערט, וואָס ביי קריעת ים סוף זיינען אויסגעוואַקסן אילנות מיט פאַרטיקע פירות, וואָס זיינען געווען ראוי פאַר פייגעלעך — ווארום דאָס איז ניט געווען אַ צוגאָב־נס נאָר אַ פרט און פון דעם תוכן הנס פון קריעת ים סוף:

אין אַ קערנדל, וואָס מ'פאַרפלאַנצט אין דער ערד, געפינט זיך שוין דער גאַנצער בוים מיט אַלע פירות וועלכע עס וואַקסן אויס פון אָט דעם קערנדל[34]. ניט מער, וואָס איצט געפינט זיך דאָס אַלץ אין דעם גרעין בהעלם, און עס דאַרף נעמען צייט ביז דאָס קומט אַרויס און ווערט אַנטפּלעקט (און וואָס די פירות זיינען בעסערע, אַלץ מער צייט דאַרף עס נעמען). נאָך מערער: אפילו אין דעם כח הצומח וואָס אין דער ערד געפינט זיך בהעלם אַלץ וואָס עס וועט אויס־וואַקסן פון אים (ווארום די צמיחה פון כח הצומח איז ניט קיין אמת'ע התחדשות יש מאין)[35].

בשעת קריעת ים סוף האָבן אידן גע'פועל'ט מיט זייער עבודה אַז עס זאָל נתגלה ווערן דער העלם ניט נאָר ביי זיך אַליין נאָר אויך אין דעם חלק פון וועלט וואָס האָט געהאַט אַ שייכות צו זיי. איז בכדי אַז אידישע קינדער זאָלן קענען שפּיזן די פייגע־לעך וועלכע האָבן מיטגעזונגען מיט די אידן, זיינען נתגלה געוואָרן די אילנות נושאי פירות וועלכע האָבן זיך געפונען בהעלם אין דעם כח הצומח וואָס אויפן דעק פון ים, און אויך (די גרעינים און) די פירות וועלכע זיינען געווען בהעלם אין (די גרעינים שבהעלם פון) די אילנות.

ח. דער דעק פון ים איז ערד, דומם, דער נידעריקסטער פון די סוגי הנבראים. דאָס מיינט אַז דער „גילוי ההעלם" ביי קריעת ים סוף, איז געווען אפילו אין דומם: פון דעם דומם זיינען אויסגעוואַקסן אילנות ופירות — צומח, וועלכע זיינען געווען אַ מאכל ראוי פאַר פייגעלעך, און געוואָרן דם ובשר כבשרם — זייער בלוט און פלייש — חי, וואָס די פייגעלעך האָבן מיטגעזונגען מיט די אידן — מדבר, און די אידן האָבן געזונגען שירה צו דעם אויבערשטן (וואָס דאָס איז דער תכלית פון מדבר צו נכלל ווערן אין אלקות)[36].

---

33) סה"מ תש"י ע' 242.

34) ראה ד"ה גדולים מעשה צדיקים תרפ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 916).

35) ראה ד"ה יביאו לבוש — שבשערי אורה — פכ"ו. וככה (תרל"ז) פמ"ד. אגה"ק ס"ך בסופו.

36) ראה עיקרים מ"ג פ"א. קונט' ומעין מ"א פ"ג. תורת שלום שיחת י"ט כסלו פר"ת.

דאס הייסט: ביי קריעת ים סוף איז נתגלה געוואָרן דער העלם פון דעם דומם, ביז אַז ער זאָל קענען נכלל ווערן — דורך צומח, חי און מדבר — אין אלקות.

ט. אַלע סיפורים פון תורה זיינען אַ הוראה פאַר אונזער עבודה אין טאָג־טעגלעכן לעבן, ובפרט די פרטים פון די פאַסירונגען פון קריעת ים סוף, וואָס מען דאַרף יעדער טאָג דער־מאָנען[37].

יעדער טאָג דאַרף אַ איד פועל׳ן ביי זיך צו אַנטפּלעקן דעם העלם וואָס אין זיין נשמה, און דאָס דריקט זיך אויס אין דינען דעם אויבערשטן אָן הגבלות, אין אַלע קוים, „מימינם ומשמאלם״. און דאָן איז ניט נאָר וואָס ער איז באַוואָרנט פון מצרים דלעומת זה, נאָר עס פירט זיך ביי אים אויס דער תכלית פון יציאת מצרים: הכנה צו מתן תורה, און נאָך מער, הכנה צו דער גאולה העתידה — וכמאמר רז״ל „אלמלא חטאו״[38] וואָלט יציאת מצרים געווען אַ גאולה שלימה — וואָס דאַן וועט נתגלה ווערן דער אלקות וואָס איז באַהאַלטן אפילו אין אַ דומם[39], אַזוי ווי ס׳איז געווען ביי קריעת ים סוף, אַז ס׳איז נתגלה געוואָרן אויך דער העלם שבדומם.

נאָר ביי קריעת ים סוף, ווי געזאָגט פריער, איז דער גילוי געווען לפי שעה, דאָס האָט אָבער געגעבן אַ כח אַז נאָך מתן תורה זאָלן אידן קענען אויפטאָן דורך עבודה די זעלבע גי־לויים פון קריעת ים סוף אין אַן אופן קבוע. דערפאַר זיינען ביי גרויסע צדיקים געווען אָט די גילויים, אַז דורך זייער עבודה האָבן זיי אויך אין דומם געזען דעם אלקות וואָס אין אים (כידוע וואָס דער אַלטער רבי האָט אַמאָל געזאָגט, קוקנדיק אויף אַ קורה (באַלקן): איך זע איצט נאָר דעם אלקות וואָס איז אים מחי׳[40]), און בקרוב ממש וועט עס נתגלה ווערן צו אַלעמען — „ונגלה כבוד הוי׳ וראו כל בשר גו׳ כי פי הוי׳ דיבר״[41]), אַז עס וועט אַנטפּלעקט ווערן און מ׳וועט זען דעם דבר הוי׳ וואָס אין יעדער זאַך, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש״פ בשלח תשכ״ג)

37) תוספתא, הובא בתו״א רד״ה אז ישיר. והיא רפ״ב דברכות. שו״ע אדמוה״ז סי׳ סו, סי״ב.

38) נדרים כב, ב. וראה שמו״ר רפל״ב ובכ״מ.

39) ראה חבקוק ב, יא. חגיגה טז, א. מדרש תהלים סו״ס עג.

40) בית רבי ח״א פכ״ב.

41) ישעי׳ מ, ה.

שמיני

א. אויפן פסוק „ויהי ביום השמיני״ פרעגט דער כלי יקר, פאַרוואָס רופט אָן דער פסוק דעם טאָג וואָס נאָך די שבעת ימי המילואים מיטן נאָמען „שמיני״, וואָס פון דעם איז משמע אַז ער קומט ווי אַ המשך צו די ימי המילואים? די ימי המילואים זיינען דאָך ניט מער ווי זיבן טעג, וכמ״ש[1] „שבעת ימים ימלא את ידכם״, וואָס אין די טעג איז געווען חנוכת המזבח,

1) ויקרא ח, לג.